

Urząd Transportu Kolejowego

<https://utk.gov.pl/pl/uslugi/maszynisci/aktualnosc-dla-maszyni/15745,Szkolenie-maszynistow-oraz-pracownikow-na-po-zostalych- stanowiskach-kolejowych.html>
2023-02-09, 00:26

Szkolenie maszynistów oraz pracowników na pozostałych stanowiskach kolejowych

10.09.2019

Maszyniści mogą być szkoleni jedynie w ośrodkach szkolenia i egzaminowania maszynistów oraz kandydatów na maszynistów. Na pozostałych stanowiskach kolejowych szkolenia prowadzi pracodawca. Jeśli nie jest w stanie przeprowadzić go samodzielnie, może to zadanie zlecić innemu pracodawcy lub wyspecjalizowanej jednostce szkoleniowej.

Po wdrożeniu w 2009 r. do polskich przepisów założeń dyrektywy 2007/59/WE w sprawie przyznawania uprawnień maszynistom prowadzącym lokomotywy i pociągi w obrębie systemu kolejowego Wspólnoty nastąpiło znaczące zróżnicowanie między stanowiskiem maszynisty a pozostałymi stanowiskami kolejowymi. W wyniku zmian powołano do życia ośrodki szkolenia i egzaminowania oraz wyspecjalizowane jednostki szkoleniowe o ściśle określonych kompetencjach. Od tego momentu szkolenie niezbędne do uzyskania uprawnień do pracy na stanowisku maszynisty stało się zadaniem ośrodków szkolenia i egzaminowania. Pracodawcy utrzymali natomiast prawo szkolenia kandydatów na pozostałe stanowiska kolejowe. Nowe przepisy wprowadziły ponadto możliwość zrealizowania go przez wyspecjalizowaną jednostkę szkoleniową.

STANOWISKO MASZYNISTY

Dokumentami uprawniającymi maszynistę do prowadzenia pojazdu kolejowego są licencja maszynisty oraz świadectwo maszynisty. Prowadzenie szkoleń i egzaminów niezbędnych do ich uzyskania jest działalnością regulowaną. Zapisy art. 22a ust. 4c pkt 1-2 ustawy o transporcie kolejowym wskazują, że mogą się nią zajmować jedynie ośrodki szkolenia maszynistów i kandydatów na maszynistów, które znajdują się w rejestrze prowadzonym przez Prezesa UTK w myśl art. 22a ust. 1 pkt 2 ustawy. Zatrudniają one zatwierdzonych instruktorów oraz egzaminatorów.

Zakres wiedzy i umiejętności objętych szkoleniem i egzaminem na licencję maszynisty określa § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 10 lutego 2014 r. w sprawie

licencji maszynisty, a szczegółowy program szkolenia stanowi załącznik nr 4 do tegoż rozporządzenia. Zdecydowaną większość zajęć stanowią wykłady, które pozwalają kandydatom na zapoznanie się z podstawowymi wiadomościami o budowie i eksploatacji pojazdów kolejowych, infrastrukturze kolejowej oraz zasadach prowadzenia ruchu kolejowego i sygnalizacji. Przewidziano również zajęcia praktyczne.

Program szkolenia na świadectwo maszynisty został opublikowany w Załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 10 lutego 2014 r. w sprawie świadectwa maszynisty. Szkolenie składa się z czterech części: stażu stanowiskowego i szkolenia praktycznego, szkolenia teoretycznego, prowadzenia pojazdu kolejowego pod nadzorem oraz fakultatywnego szkolenia przy użyciu symulatora kolejowego. Pierwsza część obejmuje trzy moduły: pracy przy naprawie i utrzymaniu taboru kolejowego, czynności rewidenta taboru oraz czynności maszynisty. Długość szkolenia, w tym liczba godzin prowadzenia pojazdu pod nadzorem, została dostosowana do poszczególnych podkategorii świadectwa.

Maszyniści posiadający już licencję oraz świadectwo podlegają dalszemu procesowi szkolenia u swojego pracodawcy. Powinien on być realizowany na podstawie przyjętego przez niego systemu zarządzania kompetencjami stanowiącego część jego systemu zarządzania bezpieczeństwem. W jego ramach uczestniczą oni w:

- pouczeniach okresowych,
- pouczeniach doraźnych;
- szkoleniu przy użyciu symulatora pojazdu kolejowego.

Dla zachowania ważności świadectwa maszynisty oraz jego rozszerzenia o nową infrastrukturę, tabor lub znajomość języka obcego wymagane jest przejście sprawdzianów wiedzy i umiejętności. Wszystkie powyższe elementy należą również do kompetencji ośrodków szkolenia i egzaminowania.

POZOSTAŁE STANOWISKA KOLEJOWE

Wobec pozostałych stanowisk kolejowych również istnieją precyzyjne uregulowania dotyczące wymaganego przygotowania zawodowego. Co do zasady za jego organizację odpowiedzialny jest pracodawca. Zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych może nim być: zarządca infrastruktury, przewoźnik kolejowy, użytkownik bocznic kolejowej, przedsiębiorca wykonujący przewozy w obrębie bocznic kolejowej, dysponent, podmiot odpowiedzialny za utrzymanie pojazdu kolejowego (ECM) oraz przedsiębiorca prowadzący działalność polegającą na budowie, modernizacji,

odnowieniu lub remoncie infrastruktury kolejowej. Przygotowanie zawodowe obejmuje:

- szkolenie teoretyczne,
- staż stanowiskowy,
- szkolenie praktyczne,
- zajęcia próbne.

Długość szkolenia teoretycznego, o ile w danym przypadku jest ono niezbędne, ustala pracodawca. Pozostałe części realizowane są zgodnie z programami zawartymi w Załączniku nr 1 do rozporządzenia.

Rozporządzenie wprowadziło nową kategorię podmiotu, który może przeprowadzić wymagane przygotowanie zawodowe. Jeśli pracodawca nie jest w stanie samodzielnie go przeprowadzić, może to zadanie zlecić innemu pracodawcy lub wyspecjalizowanej jednostce szkoleniowej. W myśl § 2 pkt 13 rozporządzenia jest to „przedsiębiorca prowadzący działalność polegającą na organizowaniu przygotowania zawodowego lub doskonalenia zawodowego lub przeprowadzaniu egzaminów dla pracowników.”

Po zakończeniu przygotowania zawodowego kandydaci zdają egzamin kwalifikacyjny przed komisją egzaminacyjną powołaną w trybie § 24 rozporządzenia przez właściwego miejscowo dyrektora oddziału terenowego UTK na wniosek pracodawcy lub jednostki szkoleniowej. Jeśli otrzymają wynik pozytywny, pracodawca przed dopuszczeniem do wykonywania obowiązków przeprowadza dla każdego z nich autoryzację w nowym miejscu pracy.

Pracownicy zatrudnieni na danym stanowisku kolejowym podlegają doskonaleniu zawodowemu organizowanemu przez pracodawcę. Podobnie jak przy zdobywaniu uprawnień, jeśli pracodawca nie ma możliwości go samodzielnie przeprowadzić, zleca to zadanie innemu pracodawcy lub wyspecjalizowanej jednostce szkoleniowej. Jest to również możliwe w przypadku przeprowadzania obowiązkowych egzaminów okresowych i weryfikacyjnych. Pracownicy mogą je zdawać przed komisją powołaną na potrzeby innego pracodawcy bądź jednostki szkoleniowej.